

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pò godine K. 6 — Za Šibenik
na godinu donajanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12
suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utiživu u
Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. —
Oglaš, priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili
po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne
vraćaju.

U Banovini.

Izorno gibanje uzimalo se je ovog puta neobičnom jakošću. Nema stranke, koja u tom gibanju ne učestvuje. Neposredno iza do-lazka Raucha, iza priredjenog mu dočeka razmahala se izborna agitacija svom žestinom. Ovakovog predizbornog komešanja teško da je ikad bilo.

Borba je znak života, znak spremnosti, da se odhrvaš svemu, što ti je nepoćudno, što ti steže razvitiak i slobodu. Izorno gibanje u Banovini znači dakle, da je tamo sve življe, sve spremnije na borbu.

Nego, kako, gdje, izmedju koga će se ta borba voditi? To je pitanje, koje se danas bolno nameće svakom Hrvatuu van Banovine, koji gleda onu tamošnjju izbornu mješavinu, sve ono natezanje, sve ono međusobno ko-škanje izmedj banovinskih političkih stranaka.

Većina ih, kao da ne shvaćaju važnost momenta. Sve izgleda da im je preče hoće li koja stranka ući u sabor ojačana, pa u tu svrhu smatra sve druge neprijateljem, možda ništa manje nego istu današnju vladavinu, proti kojoj se inače stranke hoće da bore.

Radi ovoga izorno gibanje u Banovini poprima neku žalostnu sliku, koja zabrinjuje, koja se ne bi smjela ni u snjeni pojaviti tu, gdje je zajednički neprijatelj tako oćit, tako jak, tako drzovit; tu, gdje je najlakše shvatiti smjer i cilj ciele izborne borbe i u kojem smjeru i cilju mogu da se nadju složne, na okupu sve opozicionalne stranke bez ikakve potrebe da zametnu međusobni megdan, jer tu sada nije nužda ni slava pokazati hoće li koja stranka zadobiti koji mandat više, već je nužda i slava zajedničkom navalom na novi režim učiniti da ovaj ostane bez oslona u sa-boru, da ga novi sabor odpuhne, kao što je onomadne sabor odpuhnuo nametnutog sebezvanog bana Fućek-Rakodczaya.

Bi cijenimo, da se su malo dobre volje i trzemenog shvaćanja današnjeg položaja moglo vrlo liepo i brzo popraviti sve ono zlo, koje se danas opaža u međusobnom gonjžanju oporbenih stranaka u Banovini. Ovog puta ne vode se izbori za pobjedu ove ili one stranke, — ovog puta vode se izbori za pobjedu ćasti narodne, za pobjedu hrvatske riječi, za pobjedu dostojanstva narodnoga, a u tome svi oporbeni življi, sve oporbene stranke mogu da nadju lako izmedj sebe naćin sporazumu i odluci za složno djelovanje.

Ne nadju li ga, onda će ćokazati, da nisu znale omjeriti težinu i važnost ćasa, koji je nastao u političkom životu Hrvatske, dokazat će, da im nije u prvom redu do toga, da ućine što prije kraj prkosnim eksperimentima Pešte, da ućine kraj podredjenosti, u kojoj Magjar hoće da vidi Hrvata.

Sadašnje stanje stvari u Banovini nije na žalost novo. I odprje je bilo tamo medju stranaćkog koškanja i natezanja, koje nije nikad obćoj stvari ni najmanje koristi doniolo. ćudit se je, da to današnji ljudi ne uvidjaju, a morali bi, ako hoće da nadju u narodu podpore i snage. Nije se titirati u ovakim prigodama, u kojima svojom borbom sudjeluje i narod, jer ako nakon te borbe nadodje grđje stanje, ako nadodje narodno razočaranje, onda je bitka izgubljena za mnogo i mnogo vremena.

Koliko je god dobro i potrebno oduševiti sve narodne mase za borbu, toliko je opet opasno voditi narod u borbu, kojoj je pobjeda izkljućena radi krvnje, radi držanja onih, koji vode narod. Primjera je bilo dosta, pa cijenimo, da ih rodoljubi u Banovini ne će zaboraviti. Ovo napisasmo u najboljoj namjeri te nas još kriepi nada, da će se Banovina i kod ićućih izborna opošteniti, uvjereni smo, da će uspjeti misija zast. Ivanićevića, koji ovih dana boravi u Zagrebu, oćadlan od hrvatskih za-stupnika Dalmacije i Istre u svrhu da u njihovo ime vodi pregovore s pristaaćama stranke prava za sporazum kod predstojećih saborskih izbora.

Hrvatski zastupnici iz Dalmacije i Istre izpunjeni su željom, da ti izbori izpadnu su-glasno narodnoj volji, a u tu svrhu moraju se

pojedine stranke složiti, da kao jedincata, kom-paktna stranka izstupe na izbore proti magja-ronima.

Zastupnik Ivanićević imao je na 21. i 22. t. m. konferenciju s vodjama stranke prava, koji su želju dalmatinskih i istarskih zastupnika pozdravili i usvojili i odmah izjavili, da će u tom smislu zapodjeti akciju kod pojedinih strana-ka u Banovini.

Ovoj akciji želimo podpunu uspješ, jer će to biti ujedno i uspješ cieleog izbornog ćina. Ovo neka zapamte oćaćbenici preko Velebita.

Jedno je sada samo potrebno: svi složno proti magjarskim protihjevima, svi složno proti mrzkoj novoj vladi nametnutoj od Magjara Hrvatskoj! Svi složno za hrvatsku državnu mišao!

Istarsko pitanje.

Pulj, 22. sijećnja.

Oprostiti ćete mi, da vam o ekskursiji au-strisćkih i ugariskih delegata niasam mogao ništa javiti prama obećanju. Ali vjerujte mi, nije ni bilo moguće. Ono što se progovaralo u kafa-nama u jutro, na večer se je obićno oprovrgavalo, a kada su ovdje došli naši delegati, jedan mi od njih, koji je naknadno ćitao bećke i trććanske novine, reće: Novine se pisale, da nešto napišu, jer je publika željela ćuti koješta ob ovom izletu, dok niasu doniele ponajglavnije stvari.

Isti mi je delegat kazao, da se moćemo u slućaju rata bez ikakva straha pouzdati u našu mornaricu. Sa zadovoljstvom je govorio o uveđenju hrvatskog jezika kod mornarice u obće-nju ćastnika sa mornarima, što do sada nije bio obićaj.

Nego vas će zanimati više saznati, što se sve snuje, kako da se povoljnije rieći listarsko pitanje po Hrvate i Slovence u zemlji. Uslijed neumornog pritiska naših prvaka na centralne krugove u Beću napokon su ova gospoda uvidila, da nije ni pravo ni pošteno da dalje hrvatski i slovenski narod trpi tal. gospodstvo.

U tu svrhu bila je sazvana od ministra predsjednika Becka konferenca Hrvata i Tali-jana u Beću. Istoj prisustvoavaše s naće strane Laginja i Trinajstići, a sa strane Talijana Rizzi i Chersich.

Kako nam se javlja iz Beća, ove su konfe-rencije porazile Talijane, jer su morali pristati na neke zakonske osnove, kojim bi se sredili oćnošaji ponadasve u samomu Pulju. Kako se glavne taćke ovih osnova imaju bazirati na ravnopravnosti Hrvata prama Talijanima, a po-stignle li se to u Istri, onda će Talijani već kod prvih izbora izgubiti iz ruka većinu u sa-boru, to su se gospoda iredentiste već sada poćeli kopirati i govore otvoreno, da istarski sabor ne smije poprimiti niti ove osnove, niti novu osnovu o izbornom redu za hrvats.

Sa ovom akcijom uređenja hrvatskog pita-nja u Istri stoje u uzkoj svezii demonstracije napravljene proti Austriji i proti Niemcima, koje je dementirao gospodin dr. Rizzi. Ovak njegov je dementi izazvao smieha kod ćastnika mornarice. Dr. Rizzi je naime pripovjedio svo-jim ućim prijateljima još prije dolazka delegata u Pulj, kakova sudbina ćeka Talijane kroz kratko vrijeme u Istri. On im je prikazao ciele vladinu osnovu, koja na temelju ravnopravnosti ide za tim da uskursi nekakvu racu ljudi, koji su od vajkada bili dobri Talijani. Ova je viest dra. Rizzi uzrjajala sve Talijane u Istri u Trstu. Neko hoće da se je talijanska iredenta već obratila Tittoniu s molbom, da posreduje kod Aehrenthala, da se u Istri nema uvadovati nikakvih reformara, jer da je narod zadovoljan sa sadašnjim poloćajem. Tittoni da se nije odava-zvao molbi iredente, a ova, videći se zapušena i od Rima, dala je oduška svojim hirovima.

O potankostima raznih zakonskih osnova javiti ću vam, ćim nam iste stignu od naših junaćkih boraca iz Beća.

Glavno je to, da je eto ućinjen prvi korak, koji vodi do oslobođenja hrvatskog i slovenskog naroda u Istri od talijanskog lopovluka, a to je ono što ubija Talijane svih struja i strana-ka u pojam. U Istri gube zemljište izpod nogar, radi toga suludne demonstracije.

Poljoprivredna razmatranja.

(Svršetak. Vidi br. 20.)

Rekli smo, da je izseljivanje iz zagorske Dalmacije u Ameriku pravo zlo po naš narod. Nu imali koja druga vrst izseljivanja i gdje? Na žalost ima. Ta svi smo svjedoci, svi vidimo, a da, na žalost i ne bi bilo tako ćesto, gdje nam osobito iz drniške kraćine sele ciele porodice. A kud idu ti ljudi? U Slavoniju! A za što? Da rade tuđu zemlju, da budu tuđi kmetovi, tuđi robovi. Upitate li ove ljude, za što ostavljaju oćinski-prag, oni će vam stati pripoviedati svega i svaćesa, a na koncu će vam reći: „E moj gos-podine, butigir (tako zovu seoskog kmetovika) sve mi je odnio i više nemam ništa“. Vjerovati moramo, da je ovako, ali ako pogledamo na one prostrane neobrađene ravnicie i brećuljke, koji bi bili dobri i prikladni za obradivjanje, pošumljenje itd., tada bismo morali doći do zakljućka, da su svi naši kmetovićki neki miljunaiši ali nije tako. Naš zagorac seli u Slavoniju prvo, jer je na to nagovoren, a drugo, priznajmo sami, radi raznih uzroka, kojima on više puta nije ni kriv niti im moće izbjeći, a glavno je što nije privikao na uztrajan rad. Kad bi one poro-dice, što sele u Slavoniju, radile ozbiljno, pa makar kć kmetovićki svog krovopije, mogle bi i kod svoje i ako propale kuće živjeti i raditi mnogo i mnogo bolje nego li u Slavoniji samoj.

Naši sele, a Talijanci se naseljavaju. Baš ovih dana razgovarajućki se s jednom lićnosti iz zagorske Dalmacije o tamošnjim žalostnim gos-podarsćim prilikama i nevoljama, koje tište narod, doznali smo preko iste, da Bruļa u Dr-nišu, o kom smo govorili u prvom našem ćlanku pod gornjim naslovom, nakan je dovesti iz Italije 30 porodica za obradivjanje Petrova polja, onog polja, koje su naši ostavili i ciele poro-dice što se odselile u Slavoniju.

Ovo mora da zabrine svakog rodoljuba i prijatelja našeg naroda, a i vlada ne smije oćati prekrštenih ruku, ne s toga, što se mi sa nacio-nalne strane plaćemo oko 30-40 talijanskićh poro-dica, koje će se tamo naseliti, već s toga, što treba da svi već jednom otvorimo oći i da priznamo, da nam je narod u ovim predjelima propao u svakom pogledu i da nije kadar se sam snaći ni sebi pomoći, te je s toga svih nas dućnost, da ga sjetimo, da ga obodrimo i da mu dokaćemo da je ćovjek, i kao takav da moće raditi, da moće djelovati sebi na korist, da mu nije potreba oćajavati, već da treba sviestnim i ustrajnim radom popraviti iz temelja pogrićeće njegovih predja.

Da se sve ovo izvede hoće se u prvom redu školā za izobrazbu i to puććkih i gospodarsćkih, kako smo već naveli, a onda hoće nam se gos-podarsćkih zadruga razne vrsti, a seosćkih blaga-ja napose.

Mi moramo nastojati, da nam narod u ovim predjelima skroz promieni naćin dojakošnjeg svog rada i življenja, mi moramo od njega, što no je rieć, stvoriti novoga ćovjeka, novih misli i novoga rada, ćovjeka, koji će biti u radu ustrajan, ćvrstim uvjerenjem, da će mu samo onda biti dobro, bude li se uzdao u sebe, a za tim i u one, koji će mu savjetom pomoći.

Prošetam li se Petrovimi, Kosovimi, pa uoćbe svakim poljem i ravnicom po našoj za-gori i Bukovici — što ćemo opaziti? Dva, ćetiri ili šest volova kako potežu tećki plug, te bi ćovjek mislio, da dopire lemeš do utrobe zemlje, a kad tamo jedva da poskorupi 6 cm. A kakve su nam brane? Malo draće složeno, djećak na njoj sedji i stuj! muj! po ciele dan, da već i usji zaglušti. Što ono sijje? Kukuruz ili žito? A što je lani tu sijao? Kukuruz ili žito? I tako vjećito kukuruz, vjećito žito izcrpi iz zemlje sve sastojine, što mu trebaju, zemlja za žito ili ku-kuruz postane jalova, gnjoja se ne pridodava i tako dolazimo do toga, da skupimo onoliko, a više puta i manje zrnja, nego li smo ga u zemlju bacili.

Pravo nam jedan poštenjak veli: „Tko pomno prati kako se radi, mora da se razzali. Radi se, duše mi, kao da se pojedinac okladio, da radi proti sebi i svojima. Ima iznimaća — ali te su riedke, te izćezavaju pred onima, koji

rade naopako“. „Naćin kako se radi kod nas, naopak je, ne vodi do gospodarsćkog oćaćanja, nego nas ćini svaki dan to slabijim“. „Za što da tajim istiu? Neka mi se ne uzme za zlo, ali moram reći, da je naš seljak tvrdoglav i ta tvrdoglavost ćini ga da oćaja i da seli“. Dodje li vrijeme žetve, treba li žito ili kukuruz omlatići, kako se kod nas postupa? Još po starinском obićaju: lupa se štapićma ili se vrše konjima. Pri ovakom stanju stvari na-ravno je, da nam je slabo, jer raduju nikako a i ono sporo. Istina je, da je naš seljak oko-rjeli griććnik u predsudama svojih predja, ali moramo nastojati, da ga uvjerimo o napredku ljudstva u svim granama pa i na polju gos-podarsćkih orudja i strojeva. Ovo ćemo postići najprije primjerom. Kad on vidi, da mu jedan Sackov plug voli lakše potežu i da se radja brže izvadja, kad se uvjeri, da izmjena sijanja dava mu bolji prihod, a napokon da obstoje strojevi za zrnjenje kukuruza, vjetrenje žita itd. pa, makoliko on tvrdoglav bio, ne će moći iz-bjeći ovom živom primjeru, koji će na njega kao nehotićno poticalo djelovati, te će se u njemu poroditi živa želja da ga i on nabavi. Doduće strojevi su skupi, a opet jednom se-ljaku jedan stroj bio bi suviaš. Evo polja gos-podarsćkog zadrugarstvu, evo mu djelatnosti, da razvije svoj prekoristan rad.

Nije Riffaisen osnovao zadruge da udje-luje samo jećtino zajmove, niti je išao zatim da stvori trgovaćko poduzeće, već je proširo sivoju djelatnost kako će iz njih sveukupni pol-jodjelski uoćće gospodarsćki staleći crpiti koristi podićući blagostanje svoje nabavam svega onoga što mu je nužno i što je uzko s tim i svezii. Reći će nam se da se je i po zagorskoj Dalmaciji poćelo osnivanjem zadrugać ovakove vrsti. Jest dođuće ovo istina, ali mi im se sa poljoprivredne strane ne veselimo. Tomu su razni uzroci a poglaviti su ovi. Ove zadruge po samu njihov nazlovu, izim riedke iznimke, dale su se u političku stranu, više nego li u gospodarsku, a to za ove predjele ne bi smjelo biti. Podavanjem novaca u ruke seljaku isti se novac izlaće, da ne će više puta biti u koristno uložen. Mi bi voljeli da ove zadruge, na-maknu našem seljaku u naravi što mu za po-dizanje njegovog gospodarstva treba, a kad se priući dobro raditi i sa svoga imanja uređenog dobitiv, tek tad bi se moglo dopustiti da on barata s novcem, ali ne da mu se ovaj dava, da podigne siromaštvo svoje.

Za ove predjele mislimo, da bi bile po-desnije konsumne zadruge, a uz ove zadruge za uzajamno podpomaganje i osjeguranje blaga, obradivjanje polja, i mliećarske i sirarske zadruge, zadruge za odgoj peradi, svinja i itd. Kako se iz svega vidi oni predjeli trebaju još mnogo toga, da se poradi, a da se bude moglo reći da su i oni osjetili blagodat kulturne, napredka. Da se pako ovo postigne dućni smo svi raditi, svaki u svom pravcu, a svi kć jednom cilju, a tek onda će nestati jadikovanje i ne će se više reći: „ko da si u Bukovice“ ko da iz Zagore došao za sprdnju uzimati.

Predavanje o Dalmaciji.*

Beć, 19. sijećnja.

U palaći ministra predsjednika baruna Becka držana su po programu predavanja o Dalmaciji sa bioskopiććkim prekazivanjem da-matinskićh predjela, nošnja i starina. Predavanja su u istini iznenadila. Pred okom si imao cieleu Dalmaciju u njezinjoj poviesti, u njezinjom ćaru prirode, i u njezinim narodnim obićajima. Osim toga su bili izloženii svi moćući dalmatinski proizvodi zemlje, kao i mora. Predavaćki su živom rieći oćrtali naše ljepote, našu industriju ćipaka i naše starine. Priredjujući i odbor mora da je upotriebio sve sile, da Dalmaciju prikaze ovdješnjoj publici u pravom svietu. Slike Ra-šice, Bogdanovićki, Littvorva, Schwarcza, Alta i Fischera predajućki razne dalmatinske predjele i motive.

Ćipaka je bilo izloženio iz svih krajeva, većina istih pripada kolekciji pl. Pausingera.

* Izostalo je prošloga broja te objelodanjumoo kao mnenje g. dopisnika. Op. Ur.

Ribu je izložilo društvo „Dalmatia“. Vino tvrdka Zenica, a tvrđke Tomasoni i Luxardo su vino i maraškin sve ostale proizvode Dalmacije.

Sve tri večeri bila je dvorana puna glava kao šipak. Svak se zanimao za Dalmaciju. Cijeli aranžman, kao i predavanja zaslužuju i od nas protivnika raznih bečkih struja priznanje.

Da li će od ovoga svega imati Dalmacija koristi, neznam, ali ipak je liepo, da se eto napokon i centralni faktori ove države počesu misliti za onu stoljetnu zapuštenu „pepeljugu“. Kod svih predavanja najviše sam posvetio pažnju osobi baruna Becka. Sudeći po njegovoj vanjštni, kojom je pratio sva predavanja, i kojom je motrio slike iz Dalmacije, rekao bih da je on za prvi put imao prigode da se spozna sa Dalmacijom, koji je imao sreću protputovati pod vodstvom gdje. Lacroma u vlastitom salonu.

Iza svakoga predavanja, nakon kratka razgovora sa nekočinom prisutnih baron Beck se je odelo iz dvorane, a na njegovo mjesto stupila bi njegova domaćica.

Prosta vam je to žena. Na njoj nikakva osobita luksusa. Uši bez naušnica, na prsima mali sat, na rukama nema zlata ni kamenja draga. Tanka, oviska siže ovomu drugu pod čelo, vrti se i okreće između gostova. Sad pruža ruku jednom, sad pozdravlja živahnog drugoga, te se žuri da trećega odvede do u buffet. U pravom srislu rječi ona je domaćica. Nema u nje ministarske napanušnosti, nema aristokratske oholosti. Tom vrlinom obuhvaća srca prisutnih. Prosta, a jedina joj briga, da ugodi svajoj želji.

Našoj je slikarici gđji. Autonet Bogdanović, koja je izložila krasnu sliku „Gospa od liera“, izrazila njezino gospodsko priznanje.

Predavanjima je prisustvovala, uz ustale odlične postove, i naša dalmatinska kolonija u Beču. Svak je od nas mislio, da u istinu putuje od Raba do Spiča.

Nego dok evo iznesoh ovaj aranžman vlade pred našu javnost bez ikakva prikoru, bez pizme i bez kritike, držim, da ne bi bilo zgoroga da se gospoda u Beču pobrine i za jednu drugu mnogo važniju stvar za Dalmaciju od spomenutih predavanja. Neka mi se ne prigovori, da smo nezadovoljni, ali nama leži dalmatinska industrija uobće više na srcu nego li turističko pitanje.

Po ovom primjeru, sada kad je prokrcen put Dalmaciji i kod svih bečkih krugova, vlada bi mogla pokušati prirediti jedno ili više predavanja o raznim poduzećima, te bi se mogla proizvesti u Dalmaciji.

Mi imamo vrijednog i u stvarima vještačinizirana gosp. Deškovića, pa zar se ne bi moglo zamoliti ga, da on kao vještak predoči industriji, jalnom svijetu, kakova se koristina i neizprerljiva vrela bogatstva nalaze u Dalmaciji?

Neupuštajući se u detalje, držim da bi ovo bilo pravi put, kojim bi se imalo korektivno, ako se zbilja želi nešto koristina uraditi za tu zemlju. Svakako svakomu ono što mu patri, pa i gospodi aranžerima svaka čast na zauzetu trudu.

Uspjehom mogu biti zadovoljni!

Posljedice bezdušja kod agenata za izseljivanje.

Iz dnuške krajine.

Ovih je dana prispio ovdje Ribolli da sa svojim ortakom P. Urodom kupi harać nevoljne raje, koja se je dala slipeo zavest i uhvatit u bezdušnu mrežu ništa častnog djelovanja ovih agenata i subagenta „Austro-Američane“. Bilo je u „H. R.“ kako je P. Uroda mladji, u društvu Ribollia, i valjda još neke gospode u Dnušici, namjro narod na selenje u Ameriku, a to bez novčića da im treba šarčiti, a samo da se oni njemu t. j. Urodi za neku svotu obevužu, koju da mu povrate kroz 6 mjeseci, što će im lako biti čim dodju u Ameriku, jer tamo zlatna kiša pada. Narod vjerovalo, te na buljke hajk Urodi, a on s njima u bilježnicu, tu koga za 400, koga za 500, a koga 600 kruna vezao, kako su nam isti njihovi pripoviedali, a bez da im je izrečeno i prebjene pare. Bilo bi sve u taj tor, da nisu neki prijatelji naroda stali odvraćati narod i predočivati mu, da da mora biti kakova spletka, prevara, i da nije dočukala za tu nečastnu rabotu politička vlast, te s našim Urodom u jaru. Nu, njemu se sreća brzo nasmijala i on pjevucka svoju pobjedu na čistom zraku; a kako ne bi, kroz nekoliko dana, bez izložit se i sa novčićima, zaslužiti do 2000 kruna. Neki navainci mislili, da će on skupo platit tu svoju rabotu, i da će sve te obveze biti uništene, ali da, zavrlego se kolo još bove, petlja svrh petlje i sve jedna petlja: on vezao, njemu se obvezali, a sad Ribolli dolazi kipti. Poslati su pozivi svim ne-sretnicima, koji su se u mrežu uhvatili; nekoi su jur po rubani, a nekoi, pred strahom ovrhe, zplatali. Jadni roditelji, jamci i štati mi znamo,

moše i zaklinju, leta jednom, leta drugom da ih izkupi, dok oni, koji su u Americi, proklinju čas, kad su od kuće pošli i tako upropastili sebe i svoje. Dok oni jadaju, gospoda taru ruke i suku brčiće na dobrom poslu. Jadni narode! Svu ovu makinaciju mi ne razumimo, ali što mi ne razumimo ni pō jada, al bi reći, da i nadležnim vlastima sve je tamno. Mi znamo, da je Uroda radi ovog, kako nam se čini, još pod iztragom; znamo, da u Ameriku za određeno mjesto na parobrodu, sa svom obskrbom, nije bilo nego 165 K; znamo, da je nevoljnike Uroda vezao od 4-600 K; znamo, da im nisu dali ni novčića, ili sasvim malo. Sve to znamo, ali ne znamo kako to, da sad Ribolli dolazi kupit harać, a stvar Urodi nije još svršila, te kako je od 165 K došlo do 4-600 K! Rado bi malko svjetlosti, a nadležne bi zamolili: u pomoć narodu, dok je na vrijeme!

Novo parobrodarsko društvo.

Gruž, 23. siječnja.

Proše je sriede gosp. Niko Suničić primio brzojav od ministarstva trgovine, u kojem ga se pozivalo da se požuri u Beč, da se jednom uredi pitanje novog parobrodarskog društva, koje bi 15. ožujka o. g. imalo preuzeti dnevnu službu između sljedećih luka: Dubrovnik, Gruž, Orašac, Koločep, Trsteno, Lopud, Slano, Šipano, Ston i Mljet.

U četvrtak u jutro susrio sam gosp. Suničića sva zapješana. gdje se žuri do na kolo-dvor, da se preko Bosne odvede u Beč. Sav mi je veseo pripoviedio razlog njegova putovanja, u nadi, da će stanovnici otoka i obale od Gruža do Stona-Mljeta kroz kratko vrijeme dobiti udobne parobrode i brzu plovidbu.

Vrijeme je i bilo, da ovo pitanje, u kojemu su kojejakvi intriganti razbijali poslove novomu društvu u Beču, da su se ministar predsjednik dr. Beck i ministar trgovine dr. Fiedler napokon odlučili, i neobzirajući se na lopovluk intriganata, te pogodili narodnim zahtjevima i potrebama pučanstva spomenutih mjesta i občina.

Novo dioničarsko parobrodarsko društvo se sastoji od pripadnika osam občina, uz podporu dubrovačke trgovačko-obrtne komore. Društvene akcije iznose 100 kruna. Ta je malena cijena bila udarena akcijama s razloga, da i seljaci budu moći sudjelovati u društvu.

Promicatelje novoga društva rodila je pri stvaranju istoga ideja, da se doskoki neprilikama, koje vladaju kod sadašnjih Račićevih parobroda. Te bi bile: predakojerne prevodne cijene bilo osoba, bilo tereta, nered, kao i sama neugodnost putovanja sa njegovim sadašnjim parobrodima, za koje se zna da je jedan sagradjen pred 35-36 godina.

Čim se je društvo ustrojilo podnielo je opravdanu molbu ministarstvu trgovine, da bi napraviti podielilo subvenciju radi prenosa pošte novomu društvu. Novo je društvo praćeno dobrom namjerom, ne da puni džepove, nego da u prvom redu doprinese koristi pučanstvu u svakom pogledu, navelo u molbi, da će njegovi parobrodi imati brzinu od 10 milja; da će biti dvostruko veliki od onih Račićevih, i da traži dosta manju subvenciju od one što ju je tražio Račić.

Novo društvo razpolagajući sa glavnicom od K 300.000 (Račić K 80—100.000), dakle tri puta više, odlučilo sagraditi dva udobna parobroda. Jedan bi stajao u pričuvi. Račić je pitao subvenciju od K 43.000, a novo društvo samo K 40.000.

Molbu novog društva, odnosno spomenutih občina zagovarali su svi zastupnici u Beču, i uzprkos njihovom toplom zagovaranju, izgledalo je, da o stvari ne će bit ništa.

Nego ovdje moram navesti još jednu veoma važnu okolnost, da se dokaže, da novo društvo nije radilo proti Račiću. Ono je od njega tražilo da njegove parobrode proda kamno hoće, a da sa onim svim kapitalom, koji utjera za njih, pristupi novom društvu kao dioničar.

Račiću su ovaj predlog podnili dr. Mandolfo i dr. Pugliesi u ime novog društva, i svak se je amo nadao, da će Račić pristati na ovaj predlog. Nu Račić nije htio da zna za ništa. On je odbacio ovaj predlog veliči, da je on siguran svoga posla, i da se ne straši nikoga.

Na ovaj odgovor novom društvu nije ostajalo druge već na svoju ruku raditi, da podpomogne narodu.

Danas se ovdje prono glas, da je došao brzojav iz Beča, u komu se javlja, da će vlada pristati na uvjete novog društva, a kada su za ove vesti obaznali neki trgovci uzklikuše od veselja, jer u rješenoj ovoga pitanja između interesa Račićeva špaga i onih cijeloga naroda ministar je predsjednik dr. Beck ipak udovoljio narodnoj volji, i pučkim potrebama.

Ovakvo se danas ovdje čavrlja po obali, a ako bi povragu Suničić donio druge glasove, onda ču vam se javiti, jer ja vam ne vjerujem austrijskim i bečkim ukoočenim burokratima prije nego vidim crno na bijelu.

Hvala vam na usluzi. Vaš odani u pozdrav.

Marko izpod Montivjerne.

Naši dopisi.

Sinj. *

(Zabava u „Hrvatskom Napredku“ i napadaj na orguljaša). U prošlu je nedjelju mjesto društvo „Hrvatski Napredak“ priredilo svojim članovima veoma uspjelu domaću zabavu sa plesom. Društvene prostorije bile su dubokom pune občinstva, koje se je animirano bavjivalo sa lutrijom, deklamacijom i plesom, pak se je na licima svih odrazilo iskreno veselje nad uspjehom zabave. Kako je svaki uspjeh „Hrvatskog Napredka“ trni u oku Tripalovim, tako i u nedjelju za trajanja zabave nije pomanjalo sa strane podgovorene fukare izazivnog urlikanja, zviždanja itd. izpod društvenih prostorija, a na očigled mjestnog redarstva.

Nu što je svakoga zgdilo bio je napadaj na orguljaša, koji je u pivari Lovre Vulete bio od Ante Perkovića Marinova za vrat pograbljen i pod stal bačen jedino za to, što je svirao na glasoviru pri zabavi priredjenoj od „Hrv. Napredka“. Kad se s jedne strane važi, da je orguljaš najmirniji čovjek, što se ikad može pomisliti, pak da je radi svoje krotke i mirne čudi obće ljubljen i štovan, a nadoda li se s druge strane, da je napadač pri zadnjim izborima bio predlagan sa strane Mazzi-evih pristaha kao član izbornog povjerenstva, onda je i odviše očit moralni auktor ovoga napadaja, kao i svrha, kojoj je napadaj imao služiti.

Ovo je već više vremena, što se ponovno i sistematski u istom lokalnu zbivaju napadaji na čeljad, koja ne će da bude roblje dinastije, a da ni občinski redarstvo, ni politička vlast nisu si dali truda, da napadnute zaštite.

Ako još svedjer ne živimo u zemanu sredovječnog zuluma, onda bi skrajnje doba bilo, da se poduzmu sve potrebite mjere, a da se nikad više ne ponovi ono, što se je u nedjelju na noć dogodilo, jer u protivnom služaju za sve posljedice bit će odgovorne redarstvene vlasti.

Split

U Splitu se od nekog doba događaju vrlo neobični i ružni slučajevi, koji mogu da urode još ružnijim posljedicama, a to sve odkad je sa strane vlasti puštena neograničena sloboda nekogovičima, koji javno šire prevratne ideje. K tome nadolazi i veliki otpor i nezadovoljstvo u pitanju narodnih crkvenih obreda, kojemu se sa strane biskupa i kan. Rajmonda Maroovića stavljaju zapreke.

Da bude sve podupuno, da se ovo stanje još više pogorša pridolazi akcija prekomorskih dopuzi, koji dolaze da se tove na žuljevima naše radne ruke i da je izrabljuju pod krinkom socijalizma.

Na 16. tek. mj. neki Pelegrini tumačio je ovdje anarizam, slobodno misao pred tolikim, a dan prije u večer Julio Nani, kafandžija, dočekan je na ulazu svog stana od razbojnika, koji mu u tmini zada udarac nožem u lopaticu. Htio je da ga i drugi put udari za vrat, al u to zasja mjesec u ulicu; Nani ga ščepa za ruku, izmakne mu nož. Slučajno prodžoše tuda redar i 3-4 gradjana, koji čuvši borbu u dvorištu, priskočiše. Napadač šmigine uza stube sve do krova iste kuće. Došlo i drugih redara, te ga nadžose na krovu skućena i odvedoše u zatvor. — Iste večeri skupina ljudi htjela se prevarom uči u zavod smjeništa, ali se našao okretan vratar i zapriečio. Redari su pak upalsili druge neke lopove, proti kojima je bila izdata fteralica sa strane trščanskog i ljubljanskog redarstva.

Kako se vidi, potrebno je, da občina počeva broj redara, da naredi vlastincima kuća zatvor ulaza na 10 sati i da se zametne strogi nadzor nad onim bezposlicama, koji obdan ne rade, a obnoć se skitaju i troše u javnim lokalima.

U jednoj kavani odošeno je jednomoje čovjeku nekidan oko 1000 K, a drugi je bio orobojen za više stotina. I gradjanima je dužnoost dojaviti svakog sumnjivca; osobito skitalice. Bezposličene na parobrodima „Dalmatie“ još traje. Svaki parobrod, koji dolazi u luku, obustavlja rad. Razlog je tome, što su udruženi vlastinci bili zadali osoblju više sati rada. Krivnja je najviše na dvojici, t. j. na Topiću i Rismondu. Tako se dogodilo, jer se sad ti vlastinci smatrali gospodarima položaja, a nezudovoljstvo će biti još veće, ako se obistin,

* Zakasnilo za prošlu broj. — Ured.

da su odlučili povisiti sve prevodne cijene. A to će biti za stalno, jer će to oni opravdati time, da su morali povisiti plaće osoblju. Dakle, zlo!

Plovidbeni odbor splitski pozivlje dioničare na 26. tek. mj. lutrom na skupštinu. Dnevni red: I. tačka: Izvještaj odbora; II. tačka: Odluka slobodne plovidbe i nabava novih parobroda.

Još se uvijek tvrdi, da vlastinci „Dalmatie“ n' će ni da čuju o ponudi „Dalmatinske Plovidbe“, jer da je odbor „Dalmatie“ bio ozloglašen glede njegova načina pregovaranja. Što će se sve odatle izleći, vidjet ćemo.

Viesti.

Prestao štrajk na „Dalmatii“. Jučer primismo od ravnateljstva paroplovitve „Dalmatia“ sljedeću brzojavku: „Časti se podpisano obznaniti Vas, da je, obzirom na probnjenja učinjena u svoje vrijeme, današnjom odlukom uređila plaće i hranu svojih zapovjednika, častnika i momčadi, odlučiv se za uređenje i ustanovljenje fonda za penzije. Priegled dotične odluke odaslan svim agencijama bit će poslan i tom slav. uredništvu“. — Na taj način bit će već napokon prihvaćena parobrodarska služba ovog društva, te je nadat se, da za svakog štrajk ne će više ponoviti, a da se o njemu ne će više ni govoriti.

Ples vatrogasaca što se više primiče, to više zanimanja pobudjuje. Osobitu zaslugu ima priredjivački odbor, koji je sve udiesio shodno i na vrijeme, pa se po svemu sa stalnošću može predvidjeti, da će uspjeh bit krasan.

Klepetalo gusarića navija žice, da mu bolje bude, al zaludu, glas je uvijek isti, uvijek isto klepetanje. Sad se dalo u tužaljke, pa sve cvili za izgubljenim, a da mu tuga ne bude tako težka, dalo se malako onako u prudec, pa sve puše i siče na tri rječi: „U ime zakona!“, zaboravljajuć, da mnoga poštena majka plače za propalom kćerju. Štićenici „Klepetala“ ne mogu se ni tražiti nego po „slipticima“. A sva ova vrpnja i ovo klepetanje uvijek za iste babe dušu, za jasle, jer svakomu gusariću uvijek je u pameti ona pjesma: „O obćino, dobro moje, kad će opet sunce tvoje ogrijati mi džepu, kad ?“.

Vjenčanja. Danas se vjenčava ovdje u Šibeniku naš sumještanan gosp. Šimun Vučić-Djaković Paškin, učitelj „Hrvatskog Sokola“ u Splitu i činovnik kod željeznice, sa dražestnom gospodjom Franimom pl. Zanchi. Sutra se vjenčava g. Hinko Nagler, šumski upravitelj na nadbiskupskom dobru u Ivančić kod Zagreba, sa milovindnom gospodjom Milkom P. Čikara, kćerju gosp. Paške Čikare, obč. prsjednika i posjednika. Sretnim mladencima naša svesrdna čestitaja!

Novi knjigovežnica. Kod „Hrvatske Tiskare“ u Šibeniku zavedena je ovih dana i knjigovežnica, koja obavlja sve naručbe za občine, župne urede i druge s najvećom tačnošću, pospješnošću uz umjerenju cijenu. Uprava preporučuje se ovim p. n. občinstvu.

Premještenja. Nakon nekidan položena sudačkoj izpita sudski prislušnici gg. Petar Derado i Dr. Božo Štambuk bili su premješteni. Prvi je odredjen za Orebčić, drugi za Dnušici. Želim im u novim boravištima svaku sreću.

„Ubožkom Domu“ udielio je gosp. Petar Zuliani od koncerta dneva 19. tek. K 40. Da počaste uspomenu Ane ud. Gazzari udieliše: Kata ud. Mazzocco K 1; Rikard Giovannozzi K 2; Josip L. Bilčić K 5; Ivan Bergnecchi K 5; Andrija Matalčić K 2; Juraj Žarković K 5; Petar Dušić K 4; Krešimir Novak K 2; Vladimir Kutlić K 3; Niko Milin K 3; Dr. Ivo Učević K 4; Mate Bogdanović-Panjtko K 5; Marko Belamarić p. Tome K 5; Braća Makale K 5; Dr. Vjekoslav Pini K 10; Slavomir Štinić K 4; Ivan Kuzmić K 2; Matija ud. Crnogorac K 3; Ante Dvornik K 4; Stipe Šare p. Ivo K 4; Paško Čikara K 4; Klauđij Barbeti K 2; Ante Zorić K 5; Ivan Pekas K 2; don Vicko Škrapa K 2; Antun Bontempo K 4; Edmond Weisenberger K 2; Dr. Ivo Krstelj K 20; Marko Šarić, učitelj K 4; Vjekoslava ud. Marušić K 2; Ana ud. Šupuk K 5; Mara ud. Vučić K 5; Dr. Erminij Martinis K 10; Dr. Miho Poduje K 2; Dr. Mate Drinković K 5; Antun Mandić K 4; Dr. Vinko Smolčić K 4; Dr. Filip Smolčić K 10; I. Želimir Dračar K 3; Rudolf Pauri K 5; Dr. Lujjo Bataković K 5. Pavao Dražić iz Skradina kruna 10. — Da počaste uspomenu Ane Marasović: Josip L. Bilčić K 4; Ivan Bergnecchi K 3; F. Josip Pasini K 2; Ivo Šurkalo K 2; Pio Terzanović K 3; činovnici poreznog ureda K 8; Dr. Petar pl. Grisogono K 2; obitelj Meichsner-Bane K 4; Juraj Žarković K 5; Petar Šoljan K 1; Petar Beroš K 2; Ing. Aldighieri Artur K 20; Niko Bogdanović-Panjtko K 2; Dr. Vinko

Smolčić K 4; Matija ud. Brainović K 1. Uprava „U. D.“ najljepše zahvaljuje.

„Sokol“ u Tiesnom. Javljaju nam: „U redovitoj skupštini „Hrv. Sokola“ u Tiesnu, koja se držala dne 11. t. m. j., izabran je stieđei upravni odbor za godinu 1908.: Starešina: Roko Orada; podstarešina: Josip Mazzura; tajnik: Mladen Kovačev; blagajnik: Šimun Barbača, a odbornici: Vjekoslav Kaleb, Andrija Jajac i Ivan Perina.“

Za Medjumurje i Zadar. Revizori računa korisnici držane dne 29. 9. pr. g. u Splitu na krst Medjumurja i Zadra, javljaju da se inkasiralo čistoga K 4043'03. Pohvalno!

Iz Dubrovnika. Primamo: Gostuje u našem gradu Markovičeva kazališna družina. Ista je dala prvu večer 16. tek. m. j. „Zavičaj“ (die Heimat) od Sudermanna. Ulogu Magde igrala je Gđa. Markizica Strozzi s najboljim uspjehom. Kazalište nije bilo najbolje posjećeno dapače veoma slabo — jer se je prodalo — tek 250 ulaznica — a pomisliti da je Marbis prve večeri prodao do 500 ulaznica. Još se tužimo da nemamo „naše“ pozorišne družine! Između činova udaraju izmjenice svake večeri sve tri domaće glazbe. Na 21. siječnja dala je Mark. Strozzi oproštnu večer izrokazom „Debora“. — Gradjanstvo darovalo joj lovor-vienac s hrv. trobojnom i drugi skupocieni dar. Hrvatska dubrovačka glazba ju odprtila uz vesele koračnice i palenje bengala do „Hotel de la Ville“, gdje se je Strozzi zahvalila mnoztvu gradjana.

Delegat Tomičić o ratnoj mornarici. Hrvatski delegat, podmaršal Tomičić, koji je sudjelovao u naučnom izletu austro-ugarskih delegata u Pulu i na Rieku, razposlao je izvještaj o svojem opažanju na tom putu. Izvještaj konstatuje, da je ekskurzija bila vrlo poučna i da su svi delegati poneli s puta najpovoljnije utiske. Hvali „esprit du corps“ kod častnika, strogu disciplinu kod momčadi i veliku privrženost vladaru, domovini i predpostavljena. Delegat se je uvjerio o velikoj vrstnosti momčadi i svih uredaba, akoprem moka iztaknuti, da sredstva, što se daju mornarici, nisu dovoljna, ali se s velikom spretnošću upotrebljavaju. Gradnja torpednjaka na Rieci i novih ratnih brodova u Trstu pokazala je delegatima na kako visokom stepenu se kod nas nalazi brodo-graditeljstvo. Vježbe, što ih je ratna mornarica izvajdala, dokazale su, da se ova nauka u dobrom rukama, počev od vrhovnog zapovjednika pa dolje do zadnjeg momka. Hvali uzoran red na ladjama, arsenalim. Iziče da delegacije moraju mornarici u buduće posvećivati veću pažnju, da ona bude u svakom pogledu jednaka ostalima i da ne zaostane u svom razvitku. Mi se ne trebamo najtežati s velikim pomorskim vlastima, nego se samo valjano na našoj granici zaštititi. Delegat hvali konačno sadašnjeg vrhovnog zapovjednika ratne mornarice admirala grofa Montecuccolia kao čitavog čovjeka na čelu ratne mornarice, koji će ju sigurno voditi k pobjedi. Napokon veli: „Na posljedku neka mi bude dozvoljeno, da iztaknem i nešto lokalnog patriotizma. Pretežit dio momčadi pripada hrvatskom narodu. Kao zastupnik hrvatskog naroda izjavljujem želju da koja več ratna ladja dobije hrvatsko ime. Imamo već „Wien“ i „Budapest“. Hrvatski narod i hrvatski mornari vrlo bi bili zahvalni da se koja ladja prozove imenom „Zagreb“.

Ruska trupa u Zagrebu. U mjesecu travnju posjetit će Zagreb, Beograd, Sofiju, Ljubljani i Prag velika ruska trupa sastavljena od najboljih glumaca iz imperatorskog Aleksandrovskeg pozorišta i literarno umjetničkog pozorišta. Trupu vodi vlastnik „Novog Vremena“ A. S. Suvorin, stariji, koji želi da upozna stopenstvo sa ruskom dramom, ruskim pozorištem i igrom ruskih glumaca. Repertoar je ovaj: A. Tolstoj: Smrt Jovana Groznog, Car Teodor Jovanovič; Gogolj: Ženidba; i Najjemenov: Vanjušinoва djeca.

„Jadran“. U Trstu je ustanovljeno društvo za mornare i radnike, a zove se „Jadran“, Svha je ovomu druztvu: dieliti materijalnu podporu u novcu, i u naravi (hranu, odjeću, nošite, lijekove itd.) baviti se namještanjem mornara i radnika u službu, pružati liečničku pomoć, podijelivati pravne savjete, savjete, zauzimati se za izseljenike dajući im shodne savjete i napathe itd. U jednu rječ, „Jadran“ će bit sastajalište i utočište onih tisuća našega naroda u Trstu, koji nam se gubi u moru tudjinstva, koji izrabljuju i družtva i poduzetnici i izseljenički agenti, koji biva uništavan i u materijalnom i u narodnom pogledu. Mi veseljem pozdravljamo osnutak ovog družtva.

† **Dr. Stjepko Španić.** Na 10. ov. m. preminuo je u Grazu poznati hrvatski pjesnik i rodoljub Dr. Stjepko Španić. Bilo mu je stopro 37 godina. Pokojnik je za mnogo godina bio revni suradnik „Vienca“, izdao je „Immortelle“

preveo je na hrvatski Kolara i napisao zajedno sa A. Veberom socijalnu dramu „Sike“. Uvijek je bio oporbenjak, u zadnje vrijeme izicao se je kao pristaša napredne stranke u Glini, gdje je bio odvjetnik i javni bilježnik. Laka mu zemlja a u narodu duga spomen!

Novi povjerenik hipotekarne banke u Zagrebu. Rauchova vlada digla je dosadašnjeg povjerenika Partaša sa toga mjesta, pa imenovala povjerenikom pl. Czernkoviča, koga je u svoje doba izbacio Tomašić. Novi režim već dobro funkcionira! Malo osvete također treba! Tomašić već se je poklonio novom povjereniku, te mu je predevo deputaciju hipotekarne i parcelarne banke. Tempora mutatur . . .

Prosvjedna skupština sveučilištaraca. Na 21. t. m. j. na večer održavala se u Zagrebu u „Kolu“ prosvjedna skupština sveučilištnih gradjana zbog govora banova prigodom sveučilišne deputacije. Dvorana „Kola“ bila je dupkom puna. Starčevićanci poslaše na skupštinu svoje odaslansvo pod vodstvom g. Dražića. Skupštinu je otvorio predsjednik podporn. družtva g. Janžeković i predložio za predsjedatelja stud. jur. Tičaka, koji razloži svrhu skupštine. Kao glavni referent fungirao je gosp. Janeković, koji čita onaj pasus banova govora što ga je izrekao pred odaslansvom sveučilišta, Oštro kritizuje banove rieči i označuje ih kao povredu akademske časti. Nakon njegova govora razvila se živahna debata. Stud. Juriša predlaže oštiju rezoluciju od one, koju misli odbor predložiti. Pobija ga stud. Vernić. Najoštriju rezoluciju predlaže Dalmatinac Cvjetiča uz obširno obrazloženje, no nakon duje debate bude i ova rezolucija otklonjena.

Ustaje stud. Dražić i zamjera, što se u adresi ne veli „cielokupno djaštvo hrvatske univerze“, već, što se spominje i ime srbsko! Ne daju mu govoriti, na što Starčevićanska deputacija ostavlja dvoranu. Debata se o rezoluciji nastavlja. Konačno je primljena rezolucija, kojom se oštro prosvjeduje proti govoru banova Raucha, jer zadiru i povredjuje autonomiju sveučilišta. Policija je bila spremna i na nogama zaposjednuvši okolicu Kola.

„Hrvatska“. Po zaključku eksekutivnog odbora hrvatske stranke prava preuzeo je g. Stjepan Zagorac nadzor nad upravom i uredništvom toga lista, dočim je vlasnik lista klub stranke prava, koji u tu svrhu doprinosi mješerno za podporu lista. Za ove kao i sve ostale račune lista odgovara od nove godine g. Stjepan Zagorac. Novi urednik „H“ jest g. Ch. Šegvić, a list izlazi sada jutrom.

Djakočki biskup. Rauch nastoji svim silama, da protura svog kandidata za djakovačkog biskupa. Najmiliji bi mu bio kanonik Ivančan, ali proti njemu su Magjari, jer je kao župnik imao nekoliko afera.

Zabranjena kolportaža „Riečkog Novog Lista“ radi nemoralna! Kotarska oblast na Sušaku zabranila je kolportažu „Riečkog Novog Lista“ navodno radi nemoralnog pisanja, koje se u zadnje vrijeme u istom listu opaža. (Op. ur. Jasno je da se ovim nišani na članke istoga lista kao što je bio onaj pod naslovom „Bachanalija u Hrvatskoj“). Vele, da je ta odredba potekla od novog volikog župana ogulinskog, preko kojega se osvećuje onaj koga se ticalo ono pisanje. Medjutim poznato je, tko je u Zagrebu podigao kiparski atelier, u kom su služili na porabu razni modeli!

Spomenik Franu Kurelcu. U Ogulinu zavičaju slavnog hrv. književnika Frana Kurelca obrazovao se je odbor za podignuće spomenika Kurelcu. Troškovi za spomenik pokrit će se milodarima i čistim prihodom od utrška pokojnikovih djela, koja će odbor u tu svrhu objelodaniti. Preporučamo najtoplije, da svako koji može doprinese ma i najmanji darak za spomenik, jer ga Kurelac i zaslužuje. — Prinosne primaju: Gjuro Magdić ravn. štedionice i odvjetnik dr. M. Sokolić obojica iz Ogulina.

Dnevni gubitci „Dalmatia“e. Druztvo „Dalmatia“, usied štrajka, dnevno pretrpljuje štetu od 11 do 12 hiljada kuna. Da je odmah iz početka štrajka, od 15. ov. m. j., bilo više uvidjivosti i dobre volje sa strane uprave, već s tim gubitcima mogla se je ustanoviti mirovinska zaklada.

Zagreb a ne Zagráb. Primamo od prijatelja iz Beča: Tu skoro me je iznenadio „aviso“ poštanskog ureda moga kotara. Istim mi se javljalo, da za me leži novčana pošiljka na poštarskom uredu. Kako mjesto gdje je novac bio predan na poštu nije bilo čitljivo zapitah činovnika predavajući mu „aviso“ odakle je pošiljka. Razumio je vlastito pismo, pak će: Aus Zagreb! Ostadoh zabezknut: „Aus Zagreb! A za što ne „aus Zagráb“ ili „aus Agram?“ Činovnik me pogleda, kao da me htjede zapitati: Zar sam tebi dužan polagati račune? Nu na jednom se predomisli, kao da je shvatio moj upit, te odgovori: Za „Agram“ je sada služeni naslov „Zagreb“, dok je prije bio „Zagráb“.

Kelt Wienben. Beč je pobjedio u borbi između bečkih i peštanskih vlasti glede naziva „Beč“ ili „Wien“. U ugarskom uredovnom listu naveđeno su kraljeve odluke, koje su bile podpisane do 31. prosinca 1907. pod „Kelt Becsben“, dok one koje su izdane od 2. siječnja o. g. pod „Kelt wienben“. Prama ovom izgleda da su Magjari morali popustiti.

Gojtba duhana. Vlada je dozvolila, kao pokus gojtbu dukana u cijeloj občini zadarskoj.

Dvogodišnja vojnička dužnost. Bečke novine javljaju da su u vojnom ministarstvu već dogotovljene sve predradnje, koje se odnose na uveđenje dvogodišnje vojničke službe. S uveđenjem te reforme povisit će se kontingent novaka.

Hrvatska narodna zajednica. Dne 19. o. m. j. se je konstituirala u Sarajevu zajednica za okružje sarajevsko. Kolosalno mnoztvo Hrvata prisustvovalo je skupštini i upisalo se u zajednicu. Tako valja, samo napried složno za dom i rod hrvatski!

Za istranske prilike. Konferencija kod ministra predsjednika Bečka o istranskim Hrvatima i Talijancima zaključila je za istarski sabor uvesti sveobće pravo u duhu ravnopravnosti.

NAŠE BRZOJAVKE.

Beč, 25. Sa strane Njemačke i Francuzke pozvana je i Austrija, da posređuje u riešenju marokanskog pitanja.

Beč, 25. Pronose se uporno glasovi o skromnom ostupu ministra za vanjske poslove baruna Aehrenthala.

Paris, 25. U parlamentu uzeo je rječ Delcasse i osvrnuo se obširno na francuzku politiku obzirom na Maroko.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga

Javljam svim vinogradarima, koji žele imati za dođudju jesen navrnutih loza, naše Dalmatinske i dobre vrste, po svojoj želji i na podlozi amerikanke: Aramon, Monticula i Riparie Rupestris, nek se obrate podpisanoj, koji u tu svrhu prima naručbe svake vrsti i količike.

Prima eventualnu odgovornost za nevaljale loze i zamjenjuje ih sa boljima, kao što prima kapare u razmjeru od 20% unapred pismeno ili ustmeno.

Sa veličovanjem
VICKO BUJAS pok. MATE
Dolac-Sibenik.

URARIJA I ZLATARIJA EUGENA PETTOELLA

U ŠIBENIKU
(Glavna ulica br. 128)
Bogato oskrbljene
preporučuju se P. N. Občinstvu.
Cjene umjerene.

Javlja se P. n. občinstvu, da je podpisano dobavilo nova, liepo opremljena

pogrebna kola za djecu.

Daje se prigodno u najam uz umjerene cijene.

Poduzeće Scotton.

IVAN RUDE

Šibenik — Glavna ulica

preporuča P. n. občinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih razglednica i svojo bogato oskrbljenu papirnicu sa svim pisarsničkim predmetima.

Prodavaju se *školske knjige* i raznovrstni kizdari.

Veliko skladište igračkaka, galanterijske sitničarije, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cijene umjerene. Naručbe se opremaju svom pospješnošću.

Vozni red paroplovišbenog družtva „Dalmatia“.

Pruga Trst-Šibenik (trgovačka).

Odlazi iz Trsta u četvrtak u 4 sata po p., ticajuć: Izolu, Unje, Lošinj mali, Olib, Silbu, Zadar, Biograd, Tiesno, Vodice, Zlarin, Šibenik, dolazi u Rogoznicu u ponedjeljak u 5 sati pr. p.

Povratak: odlazi iz Rogoznice u ponedjeljak u 6 sati pr. p., dolazi u Trst u utork u 1 sat po podne.

Pruga Trst-Metković I. (poštanska).

Polazi iz Trsta u sriedu u podne, ticajuć: Rovinj, Pulu, Lošinj mali, Silbu, Zadar, Zlarin, Šibenik, Zlarin, Rogoznicu, Trogir, Split, Supetar, Postira, Omiš, Pučišća, Makarsku, Gradac, Trpanj, Opuzen, dolazi u Metković u petak u 4¼ po p.

Povratak: odlazi iz Metkovića u nedjelju u 8½ pr. p., dolazi u Trst utork u 7¼ pr. podne.

Pruga Trst-Metković II. (poštanska).

Polazi iz Trsta u sobotu u 5 sati po p., ticajuć: Pulu, Lošinj mali, Zadar, Šibenik, Split, dolazi u Metković u ponedjeljak u 6¼ pr. p.

Povratak: odlazi iz Metkovića u utork u 8½ pr. p., dolazi u Trst u sriedu u 11 sati po podne.

Pruga Trst-Metković III. (poštanska).

Polazi iz Trsta u ponedjeljak u 5 s. po p., ticajuć: Pulu, Lošinj mali, Zadar, Biograd, Vodice, Šibenik, Split, Starigrad, Bol, Jelsu, Sumartin, Makarsku, Sućuraj, Trpanj, Opuzen, dolazi u Metković u sriedu u 4½ sata po podne.

Povratak: odlazi iz Metkovića u četvrtak u 3 sata po p., dolazi u Trst u sobotu u 6½ sati pr. podne.

Pruga Trst-Metković (trgovačka).

Polazi iz Trsta u petak u 4 sata po p., ticajuć: Piran, Zadar, Šibenik, Trogir, Kaštela, Split, Krilo, Supetar, Malirat, Omiš, Baškavoda, Makarsku, dolazi u Metković u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Povratak: odlazi iz Metkovića u ponedjeljak u 4 sata po p., dolazi u Trst u četvrtak u 8 sati pr. podne.

Pruga Trst-Korčula (poštanska).

Polazi iz Trsta u nedjelju u 8 sati pr. p., ticajuć: Pulu, Lošinj mali, Zadar, Šibenik, Trogir, Split, Starigrad, Hvar, Vis, Velaluka, Lastovo, dolazi u Korčulu u utork u 12-15 po podne.

Povratak: odlazi iz Korčule u utork u 2½ sata po p., dolazi u Trst u petak u 7¼ prije podne.

Pruga Trst-Split (poštanska Pula-Zadar).

Polazi iz Trsta u sobotu u 4½ sata pr. p., ticajuć: Piran, Rovinj, Pulu, Cres, Rabac, Malinsku, Kaisole, Krk, Rab, Lošinj veliki, Novalje, Košljun, Mulat, Zadar, Šibenik, Trogir, Kaštela, dolazi u Split u u ponedjeljak u 6½ sati po podne.

Povratak: odlazi iz Splita u utork u 5 sati pr. p., dolazi u Trst u četvrtak u 5 sati po podne.

Pruga Trst-Vis (trgovačka).

Polazi iz Trsta u sriedu u 7 sati pr. p., ticajuć: Piran, Rovinj, Zadar, Šibenik, Trogir, Kaštela, Sv. Kajo, Split, Krilo, Malirat, Milnu, Starigrad, Hvar, Vis, dolazi u Komizhu u petak u 7½ prije podne.

Povratak: odlazi iz Komizhe u petak u 8½ sati pr. p., dolazi u Trst u ponedjeljak u 7 sati prije podne.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretne, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje protiv gubitku kod Zdricebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Jadranska Banka U TRSTU.

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove; eskomptuje mjenice, daje predumjove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdribebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavija tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara

u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najtoplije P. N. Obdinstvu za izradbu svakovrstnih radnji, kao: raznih elaja i brošura, posjetnica, kuvera, listovnih i trgovačkih

papira, zaručnih i vijenčanih objava, oamrtica i sve druge radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz poave umjerene cijene.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa otkazom od 5 dana uz	2 3/4 %
" " " " 15 " " "	3 1/4 %
" " " " 30 " " "	4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz	2 1/2 %
" " " " 30 " " "	3 %
" " " " 3 " " "	3 1/2 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznacnike na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inostranstva, odrezaka i izdribevanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznacnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brao, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjeren kamatnjak.

Daje predumje na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontrinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju protiv kojoj mu drago pogibeљи provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocinosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osigurava vrijednote protiv gubitim žrjebanja.

Banca Commerciale Triestina.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Častim se preporučit p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, braćovštinama, svoju krasnu uređenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim veličinama

— svieće od pravog pčelinjeg voska —

kao i finog krkvenog tamjana.

Prodajem dobra vrcanog — po zdravlje — korisna meda Klg. po K. 1:20.

Kupujem uz dobru cijenu u svim količkama žutog voska.

Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspremnije, kao i uz najpovoljnije uvjete.

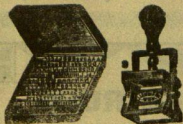
S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

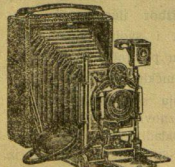
JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

KNJIŽARA I PAPIRNICIA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

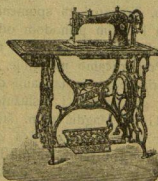
Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kauschucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata i svih nuzgrednih potrebstina.

preporuča svoj veliki izbor lepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCOZKIH KNJIGA: romana, slovnica, rječnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cijenu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalaha svakovrstnih toplomjera, zwieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

NE ČITATI

samo već kušati se mora

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od ljljanova mlieka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljljanova mlieka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA

ŠIBENIK.

ŠIRITE „HRVATSKU RIEČI“!

Najbolje sredstvo za njegovane USTA I ZUBI

Glavno skladište za Dalmaciju kod E. VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Trgovci! Oglašujte u „Hrvatskoj Rieči“!